

SALVADOR SAGOLS "VILLARREAL" CAMPIÓ DE PILOTA VALENCIANA

per JUAN JOSÉ BELLÉS NEBOT

A BORRIANA, ALS TRES ANYS

SALVADOR SAGOLS AL 1931

EL DIA DE LA SEUA BODA AMB LA SRTA. MARIA PESUDO

A diferència de la pilota basca que és tot força física (encara que alguna picardia n'hi ha, però és més el reflex d'aquell poble que sembla molt auster i tossut, vinga la pilotada contra la paret, això sí, com a bales de canó), la pilota valenciana és com la nostra gent, tot art i bellesa. Es frueix amb la vistositat del joc, sense preocupar-se a penes del marcador. I tant se val que siga al carrer major del poble, situant als jugadors sempre de cara com a homes francs (que en aquest joc no hi ha res per amagar) i perquè tots puguen ser testimonis de la força de la xicoteta pilota, meravella de l'artesanía de la terra que agafa una velocitat que ni fa parets ni res que no siga una bona mà la pot dominar. És aleshores quan ix el joc ràpid, viril, llampeguejant, que obliga els jugadors a emprar tota una mena de cops (el "bot i braç", "la butxacaca") que fan que l'espectador quede bocabadat per la plàstica del joc.

I el mateix, quan entra al trinquet, cate-dral profana de la pilota, d'aparença pobra, però noble per als qui coneixen els seus secrets: parets rectes com a fils, pis amb pedres de Novelda, els cors (naïes) oberts a la profana ofrena, per a que des d'ells puguem apreciar i gaudir de la passió d'un "dau" ben fet. O quan ella, la reina, puja l'escala o demana un "cop de rebot" o el rei dels cops, el "carxot". Tot açò junt fa que res puga ser més bonic que la nostra pilota valenciana, espill del poble que la juga, ràpid, improvisador, elegant, creatiu i, sobretot, senyor.

Açò és per a mi la pilota valenciana.

Qui així ens parla és Salvador Sagols Gavarri, nascut a Borriana el 4 de gener de 1921, però vila-realenc des dels tretze anys. Son pare era ja trinqueter i per això podríem dir que Salvador va nèixer dintre d'un trinquet, que des d'eixe mateix moment la seua vida va estar ja marcada pel trinquet. Ell mateix ho manifesta quan afirma que els jugadors de pilota naixen, no es fan, i quina millor manera de començar una carrera que com ell ho va fer, quan el primer joguet que va tindre a les mans va ser una pilota de baqueta i uns guants. Ni jugar a bòlit, ni a telletes..., sols la pilota, fer deus, pujar l'escala, anar-hi al rebot. I així, poc a poc, aquell xiquet es va fer un gran jugador de trinquet.

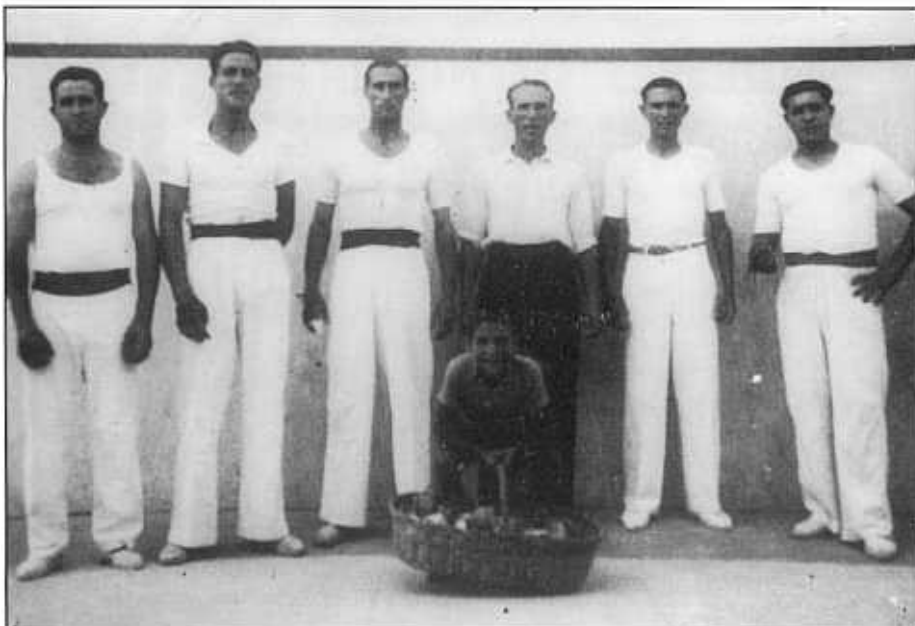
Quan vaig començar a jugar, el mateix m'anunciaven com a "Trinqueteret" si ho feia ací, com a "Salvaoret" si jugava a Castelló, o "Sagols" si era a València. I va ser l'empresari

FAÇANA DEL "TRINQUETE EL SEDRE". UBICAT AL COSTAT DE LA SÈQUIA MAJOR.

SALVADOR SAGOLS
EN LA SEUA
PLENITUT PROFESSIONAL.

Any 1935, a Vila-real. D'esquerra a dreta: "Pasqualel", Félix, "Xurret", "Diari", "Villarreal" i "Morenet"

del trinquet de Pelayo, que aleshores era el "Xiquet de Simat" qui, un poc fart de tants noms, em va dir un dia: "Salvaoret, jo t'anunciaré al periòdic com a "Villarreal". Quan ho veges, ja saps que tens que vindre a jugar". I amb eixe nom em vaig quedar.

Doncs té raó, com quasi sempre, Catalán Mínguez quan em deia que el seu nom de jugador mai havia estat el de "Xiquet de Villarreal".

El nom de Xiquet se'ls acostumava a ficar als naixcuts al propi poble, i per tant no és aquest el meu cas ja que, en veritat, jo soc borrianenc. Potser si haguera viscut i jugat allí m'hagueren dit "Xiquet de Borriana".

L'any 1934, per negocis familiars, es va traslladar definitivament a Vila-real. Son pare va construir l'anomenat "Trinquet del Sedre" a espalles del grup escolar Cervantes", que va estar explotat per la família Sagols fins al 1945. Va ser en aquest trinquet, avui ja desaparegut, on el jove Salvador es va consagrar com a pilotari tot i que havia ja començat a pegar pilotades al trinquet de Borriana que també havia estat dels seus pares. Al nou trinquet familiar es va cuallar com a jugador i es va enfrontar amb els millors jugadors, que el veien com a un xiquet, vestit encara amb pantaló curt. Als catorze anys ja jugava al trinquet de Castelló contra el "Xato de Pedreguer" i altres jugadors de la seua categoria, i va fer el debut al Trinquet Pelayo de València. La seua vida ha estat sempre dintre dels trinquets. Ell mateix diu que ha estat sempre un bon xic, pendent només de la pilota i de la seua núvia, la seua dona després, a la qual va conèixer a l'any d'arribar a Vila-real i ja no s'han separat mai.

Als trenta sis anys va deixar de ser jugador professional en actu per problemes a la vista, malgrat que era relativament jove. Després, va passar a ser gerent del trinquet propietat del Sr. Lloréns Carda, el "Sanguí".

De vegades em pregunten de qui he après jo, i sempre dic que jo ho portava dins de mi. Jo crec que pilotari es naix. És veritat que sempre m'havia fixat en els qui jugaven al trinquet de mon pare a Borriana, però pense que ja des de que caminava estava tots els dies jugant amb les pilotes i que sempre pensava que seria jugador. M'agradava molt.

Però vosté ha practicat també altres esports a banda del trinquet.

Sí, el futbol. Jo vaig jugar am el "Fogeteca" que, diguen el que diguen, és la mare de l'actual Villarreal CF, però en pla d'aficionat. Soc també molt aficionat al futbol i "forofo" del València. Als anys 40 coneixia a tothom del València, als components de la "de lantera elèctrica": Epi, Igoa, Mundo, Asensi, Gorostiza.

I a València, va ser vosté també jugador de plantilla del "Pelayo"...

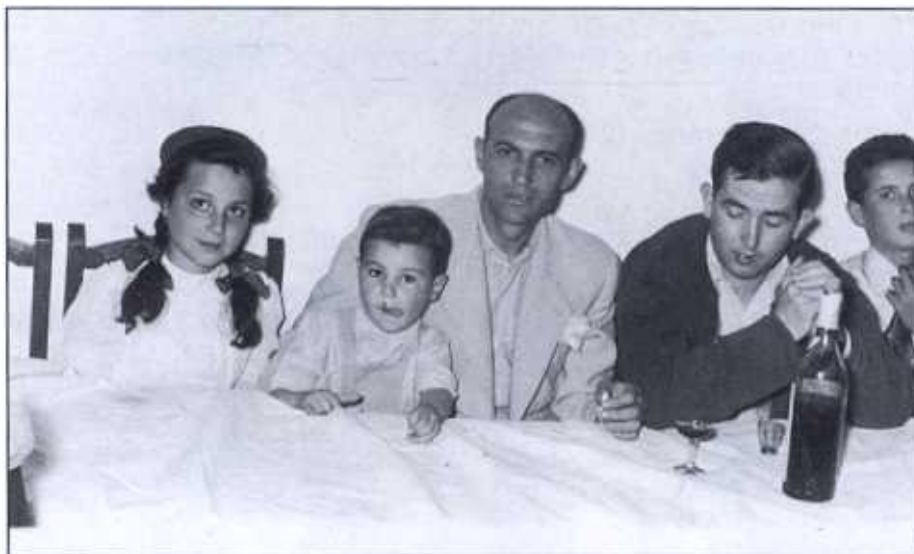
No, no, jugadors de plantilla no n'hi havien al "Pelayo". N'eren alguns que estavem quasi com a fixos, però de plantilla, no. Sí que és veritat que jo jugava molt. Jugar aleshores al "Pelayo" de València era com torejar a la plaça de Madrid.

EL PRÉSIDENT DE LA FEDERACIÓ DE PILOTA VALENCIANA LLIURANT TROFEUS
A SAGOLS, "PEDREGUERET" I RICARDO

D'ESQUERRA A DRETA: "PANGO", "JULIET", RICARDO, "VILLARREAL" I ANTONIO.

AMB ELS SEUS DOS FILLS: Mª JOSÉ I MIGUEL ÀNGEL EN UNA FESTA FAMILIAR.

Què opina vosté sobre les apostes en el joc?

Les apostes son inseparables del joc de la pilota, perquè augmenten l'interés i l'emoció de l'espectacle. No tan sols dels qui fan les apostes, sinó a més a més dels qui no aposten, però viuen l'ambient nerviós i calent que provoquen.

En quasi tots els jocs i esports es produïxen apostes i travesses, i no per això el joc es desvirtua. Qui vol jugar, juga, i qui no, doncs mira la partida. I això és el que fa la majoria.

Però, de veritat que a les partides no n'hi ha "tongo" algunes vegades?

Com en tots els jocs, n'hi ha resultats que ningú no se'ls espera i aleshores els que perden s'enfaden i solen dir bogeries sobre això, oblidant que en la vida tots els dies no son iguals, que un dia estàs més be i més inspirat que un altre.

I no oblidem que la sort és part fonamental de tots els jocs, que la piloteta és rodona i té les seues coses. Crec que generalment no n'hi ha engany i que cap pilotari es presta a fer immoralitats.

De totes maneres, al trinquet és molt difícil de guanyar diners. Fixa't, si en guanyes tres i en perds una, quedes a la pau. El joc no és per diners.

I altra cosa et puc dir, el joc del trinquet ha estat sempre molt popular i arrelat entre la gent sense distinció de classes socials. Igual anaven els rics que els pobres. El que passa és que avui, la gent té massa coses, i més els que son rics.

És pesat ser jugador de trinquet, veritat...

Molt pesat i molt difícil, més del que la gent pot creure.

El joc requereix habilitat, força i resistència. Perquè tot això estiga a punt i ben sincronitzat fa falta una molt bona preparació. Com deia abans, la pilota la rep moltes vegades la mà del jugador i no la paret del frontó.

Son necessàries tècnica i experiència. La pilota fa uns efectes distints si va pegada de dreta o d'esquerra, o quant ix arrossegada de la mà del contrari, que sol prendre l'efecte contrari.

Com seria el jugador perfecte?

Aquell que tinguera bona vista, bones mans, bones cames i molta intel·ligència. O siga, una mescla de Rovell i de Genovès.

I com es definiria vosté mateix com a jugador?

Jo tècnic, més que fort. Però és la unió de les diverses característiques les que fan el jugador perfecte.

Segur que recorda especialment alguna de les seues partides...

En tinc de molt bones, i de molt roïnes també.

Un dia em varen deixar a zero, al trinquet de "Pelayo", Lliria, "el "xiquet de Lliria", em va deixar a zero, que et pareix. Vaig haver de donar-li dos jocs, i després volia i no podia, em vaig posar nerviós i no en vaig aclarir ni una.

DESAFIAMENT A VILA-REAL: "PASTORET", ALFREDO DE BORRIOL, MEZQUITA I "VILLARREAL" A LA DRETA, "BELLANO", EL MARXADOR.

SALVADOR SAGOLS DONANT-LI L'ENHORABONA A EUSEBIO.

TRES GRANS FIGURES DE LA PILOTA: "ROVELLET", "VILLARREAL" I "GENOVÉS".

Jo a zero no he deixat ningú. A cinc, sí, però no diré el nom.

D'una que m'en recorde molt va ser un desafiament ací a Vila-real, precisament contra el "Xiquet de Lliria".

Els meus rivals més forts han estat aquest, i també el "Xiquet de Quart", Juliet, Ferrer de Benaguasil, el "Roig de Carlet"... En aquella època n'hi havia molt bons jugadors, molts.

I quins han estat els millors pilotaris per a vostè?

El Rovell, que ha fet època, el Genovès. I també el "Xiquet de Quart", o el Juliet. Aleshores, com no n'hi havia quasi res per a la joventut, es practicava molt més que ara. O jugaves al futbol o al trinquet o ja no n'hi havia res a fer, es pot dir. No com ara, que n'hi ha de tot. I encara es queixen.

Nomès perquè et pugues fer una idea et diré els trinquets que hi havien a Castelló: Borriol en tenia dos, Benassal, Almassora, Onda, Borriana, Vall d'Uixó, Sogorb, Castelló, Vila-real i potser em deixes algun altre que no m'enrecorde.

Alguns podrien viure així, només de la pilota

Viure, viure. Sense res més, sense fer fortuna ni cap barbaritat. Tin en compte que de les entrades amb prou feina dona per a res. Les propines, si de cas, però sols quan guanyes. Si el trinquet s'omplia tenies bon jornal, però per a viure i res més. Fixa't, el Rovell, la figura màxima, cobrava mil dues-centes pessetes quan les entrades valien ja a quinze. I era el número ú.

I vostè, a l'altura de qui estaria hui?

Hui, a la de Mezquita, ja està.

Com veu el futur de la pilota valenciana?

Home, és difícil de dir. Sempre ens hem queixat, però la veritat és que la pilota sempre ha eixit endavant. Però, com et deia, ara n'hi ha massa coses i al trinquet quasi no va ningú. I sort que algunes institucions com ara Bancaixa i amb l'ajuda de la televisió han fet que es conega més el nostre esport. Però ja vorem, si no eixen pilotaris nous, que son els que fan créixer afició, no està gens clar. Potser, haurien de canviar algunes coses...

És cert que la pilota ha canviat?

I tant, home, i tant. Ara pesa dotze grams més. Aleshores, en ser més lleugera, per fer un quinze tenies que jugar més. Avui, en el pes que té, amb una ditada la tires de seguida a la naia, sense quasi jugar-la. Si llavors era una pedra, ara en son set pedres. Per jugar a pilota, les d'abans. Eixos canvis, jo crec que son a gust dels jugadors de moda. És com als bous, que els ramaders procuren que els bous agraden a les figures. En açò passa el mateix.

La conversa amb Salvador és una conversa llarga, amb moltes experiències i matissos, que no ens cap ací i que ens serveix per a conèixer en profunditat a un vertader campió que encara es tensiona i els ulls del qual encara brillen, com a raigs de sol, quan ens conta el que per a ell ha estat la pilota valenciana.